

Figuur 1 Uitgangssituatie

Groepshuisvesting zeugen in bestaande stallen

Nog maar een derde van de Vlaamse zeugenhouders is al overgeschakeld naar groepshuisvesting van hun drachtige zeugen. De deadline van 1 januari 2013 nadert zeer snel. Toch moeten vele zeugenhouders nog hun keuze maken tussen nieuwbouw, verbouwing, of een combinatie van beide. – KATRIEN BOUSSERY, SBB AGRO BOUWADVIES –

• varkens • constructie •

In dit artikel gaan we dieper in op de omschakeling naar groepshuisvesting in bestaande stallen. Aan de hand van een praktijkvoorbeeld worden enkele mogelijkheden besproken voor het plaatsen van ligboxen met uitloop.

Uitgangssituatie

Het praktijkvoorbeeld (figuur 1) telt 160 zeugen in het eenweekstelsel. Op het bedrijf is een aparte dekafdeling met 54 boxen voorzien, met daarachter 2 afdelingen voor jonge en drachtige zeugen met in totaal 126 boxen. Daarnaast zijn er nog 4 hokken voorzien voor kleine zeugjes en 2 beren. De bestaande zeugenboxen zijn allemaal op een afstand van 60 cm geplaatst. Op het bedrijf wordt er geen uitbreiding in het aantal zeugen voorzien, maar wel de mogelijkheid om over te schakelen naar het driewekstelsel.

Bestaande boxen met uitloop

In het eerste scenario (figuur 2) wordt zo weinig mogelijk veranderd en geïnvesteerd in de bestaande stal. De bestaande boxen blijven op hun plaats en de deurtjes van de boxen worden aangepast of weggenomen. De nodige oppervlakte en het aandeel dichte vloer behaalt men door een aantal zeugen en/of boxen weg te nemen. De (open) boxen kunnen eventueel behouden blijven zodat de zeugen er geen mesthoeken van maken. Concreet betekent deze aanpassing een vermindering van 22 tot 25% boxen (zeugen) in de drachtafdeling. In dit praktijkvoorbeeld zijn de

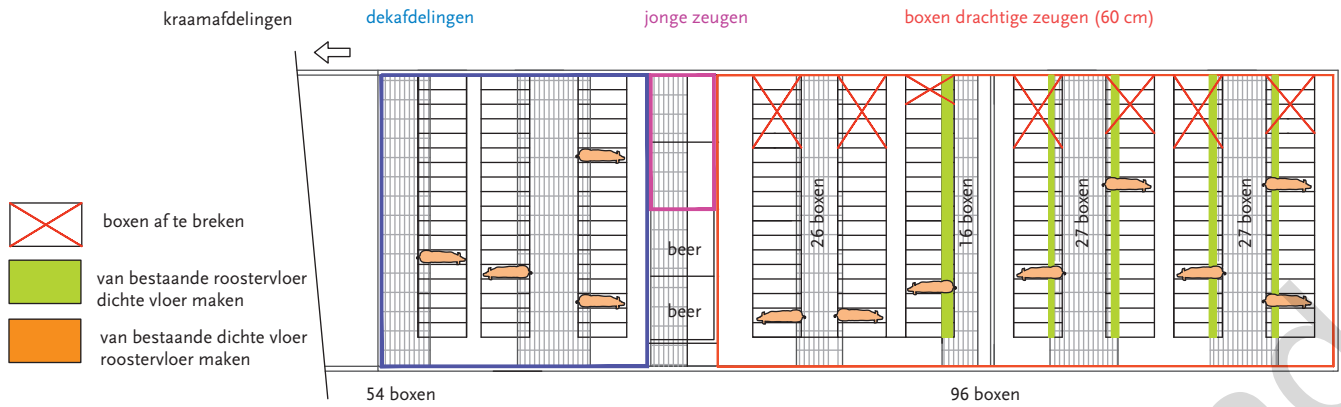
plaatsen voor de jonge zeugen sterk beperkt, zodat men moet overgaan naar het houden van minder zeugen of een oplossing moet zoeken voor de opvang van jonge zeugen (bijvoorbeeld een vleesvarkensafdeling).

Om zo veel mogelijk boxen te behouden, zal voor 5 rijen boxen toch een gedeelte van de roostervloer moeten omgevormd worden tot dichte vloer. Daar de dichte vloer maximaal 15% gaten mag hebben, betekent dit dat er enkele roosterspleten moeten worden dichtgemaakt. Het voordeel van dit scenario is dat er weinig voorbereidend werk nodig is om de stal om te vormen tot groepshuisvesting. Een niet onbelangrijk nadeel zijn de smalle gangen tussen de boxen, met afmetingen van 1,8 en 1,9 m. Dit zorgt ervoor dat zeugen moeilijker in en uit de boxen kunnen komen. Ze hebben ook minder vluchtmogelijkheden bij onrust in de groep.

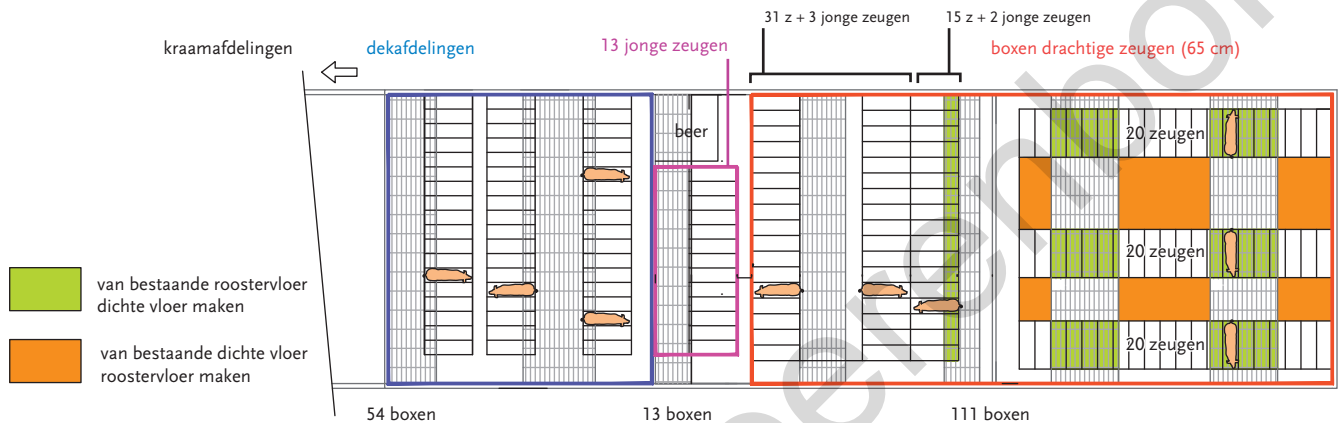
Maximaal aantal boxen in bestaande stal

In het tweede praktijkvoorbeeld zoeken we naar een ideale indeling waarbij we zo veel mogelijk boxen kunnen plaatsen (figuur 3). Om de dichte vloer zo veel mogelijk in de ligboxen te voorzien, wordt gekozen om boxen te plaatsen met een tussenafstand van 65 cm.

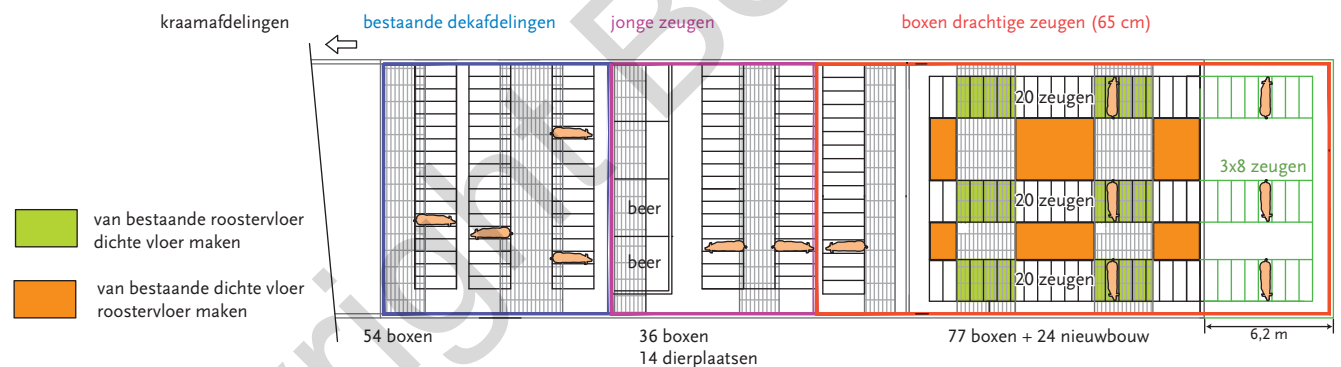
Ter hoogte van berenhokken voorzien we op de dichte vloer 13 boxen voor jonge zeugen. Op deze manier kan er 1 berenhok behouden blijven. De 3 rijen boxen in de eerste afdeling van de drachtstal worden uit elkaar getrokken en er wordt gerekend met 15% gelten in de groep. Hiervoor moeten we een deel van de

Figuur 2 Praktijkvoorbeeld 1: bestaande boxen met uitloop

Figuur 3 Praktijkvoorbeeld 2: Maximaal aantal boxen in bestaande stal

Figuur 4 Praktijkvoorbeeld 3: Combinatie met gedeelte nieuwbouw

dichte vloer vervangen door een roostervloer in de tweede rij. In de derde rij kan een deel van de roostervloer dichtgemaakt worden. Door de tweede en derde rij tegen elkaar te plaatsen, valt de controlegang ertussen; voor de controle van de dosators is het noodzakelijk boven de boxen te lopen.

De lengte van de tweede afdeling (14 m) laat niet toe om de 4 bestaande rijen boxen uit elkaar te trekken met boxen van 65 cm. Daar deze afdeling volledig is onderkelderd, kunnen we de rijen ligboxen draaien in de langse richting. Vermits de stal 12 m breed is kunnen we 3 rijen met telkens 2,25 m² per plaats en een controlegang aan de buitenkant van de stal voorzien. Op deze manier kunnen we tot 111 boxen komen in de drachtafdeling die praktisch goed werkbaar is.

Combinatie met gedeelte nieuwbouw

In de eerste afdeling van de drachtafdeling worden de eerste 2 bestaande rijen behouden voor het huisvesten van jonge zeugen. De boxen kunnen ook dienst doen als groepshuisvesting voor gelten. De derde rij boxen wordt voorzien voor groepshuisvesting van

zeugen. Daartoe wordt de rij boxen naar voren geschoven zodat er 2 m dichte vloer in de box ligt. Een zeer smalle controlegang van 30 cm blijft over tussen de tweede en derde rij boxen. Voordeel is dat er hier geen wijzigingen moeten gebeuren aan de dichte vloeren of roostervloeren.

De tweede afdeling wordt, net zoals in het tweede scenario, uitgevoerd met 3 lange rijen. Door de uitbreiding van de stal met 6,2 m en het doortrekken van de rij boxen worden er 24 nieuwe boxen voorzien (figuur 4). Het nieuwe gedeelte moet uitgevoerd worden met een emissiearm stalsysteem. De mest uit de mestgoten kunnen we afleiden naar de bestaande mestkelder. De afmetingen van de boxen, de dichte vloer en de totale oppervlakte laten toe om groepen te maken zonder gelten.

Enkele aandachtspunten bij de groepshuisvesting in bestaande stallen

Dierplaatsen Het overschakelen naar groepshuisvesting is soms ook een moment voor de uitbreiding van het aantal zeugen of het tijdstip om over te schakelen naar een ander wekensysteem. Over

het algemeen resulteert dit in extra dierplaatsen die je moet voorzien. Binnen de bestaande gebouwen is dit niet altijd volledig te realiseren.

Afmetingen van de bestaande stal De mogelijkheden voor het plaatsen van ligboxen met uitloop zijn afhankelijk van de afmetingen van de bestaande stal. Het is aangewezen om een controlegang van minimaal 60 cm te voorzien vóór de boxen. Bij 1 rij-opstellingen is het noodzakelijk om een uitloop van minstens 2 m te voorzien zodat de zeugen makkelijk in en uit de boxen geraken.

Jonge zeugen in de groep Vermits gelten slechts 1,64 m² nuttig vloeroppervlakte (0,9 m² dichte vloer) nodig hebben, wordt in de bestaande stallen vaak gepuzzeld met het aantal gelten in de groep. Maximaal kan men rekenen op 15% jonge zeugen in een groep, wat resulteert op een kleine besparing van 4% oppervlakte. Houd er echter wel rekening mee dat de flexibiliteit bij het indelen van de groepen sterk vermindert. Een groep met uitsluitend oudere zeugen is dan niet mogelijk.

Groeps grootte Wanneer je een volledige nieuwbouw voorziet, zal de stalindeling onder meer bepaald worden door de grootte van de groepen. Bij verbouwingen wordt daar te weinig aandacht aan besteed. Het verplaatsen van de zeugen kan daardoor een hels karwei worden.

Arbeid Zowel de arbeid tijdens de verbouwingen, als de extra arbeid nadien tijdens het gebruik ervan kan enorm toenemen. Zelfs bij verbouwingen moeten we rekening houden met de groeps grootte, de arbeid die nodig is voor het verhokken van de dieren, het controleren van de zeugen, ...

Ammoniakemissie Zolang je geen wijzigingen aanbrengt aan de mestkelders, moet je geen emissiearme stalsystemen toepassen. Echter, bij grondige verbouwingen in de mestkelders kan de bevoegde overheid je verplichten om emissiearme stalsystemen toe te passen. Bij nieuwbouw is er altijd een verplichting om emissiearm te bouwen.

Ventilatie en klimaat Bij groepshuisvesting kan je de temperatuur in de stal een paar graden lager instellen. Eventuele afdelingen die langere tijd leeg staan in functie van het wekensysteem dat wordt toegepast, kunnen wel een verstoring opleveren in het ventilatiepatroon. Het is aangewezen om de ventilatie in dergelijke afdelingen apart te sturen of eventueel een volledig aparte afdeling te voorzien.

Conclusie

Door minder zeugen te houden en een aantal boxen leeg te laten staan, kan je op een snelle en goedkope manier overstappen naar groepshuisvesting. Daar de uitlopgangen meestal te smal zijn, kunnen de zeugen moeilijk in en uit de boxen. Dit scenario kan een oplossing zijn op korte termijn, maar is voor de zeugen zelf niet echt ideaal.

Om te komen tot het maximaal aantal boxen in de stal, moet je heel wat veranderen aan de roostervloeren en de dichte vloer. In de meeste situaties biedt een volledig onderkelderde stal meer kansen op een optimale stalindeling. Hou er echter rekening mee dat het uit elkaar trekken van de boxen misschien wel de nodige oppervlakte voor de zeugen oplevert, maar op het vlak van arbeid zijn er toch heel wat nadelen. Bij een scenario waarbij een (klein) gedeelte nieuwbouw wordt voorzien, moet je streven naar de meest ideale omstandigheden. ■